

PRITARTA

Pagėgių savivaldybės tarybos
2016 m. kovo d.
sprendimu Nr. T-

PAGĖGIŲ SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBOS 2015 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2016 m. kovo 16 d. Nr. K3-A1

Pagėgiai

Pagėgių savivaldybės Tarybai

IŽANGA

Pagėgių savivaldybės (toliau – Savivaldybė) kontrolės ir audito tarnybos (toliau – Tarnyba) 2015 metų veiklos ataskaita parengta siekiant pateikti išsamius duomenis Savivaldybės tarybai, kontrolės komitetui bei visuomenei apie Tarnybos 2015 metų veiklą ir jos rezultatus. Tikiu, kad ši informacija bus naudinga jos vartotojams.

Tarnyba yra viešasis juridinis asmuo, įsteigtas išorės auditui ir kontrolei Savivaldybėje atlikti. Tarnyba savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, Valstybinio audito reikalavimais, valstybės kontrolės parengtomis metodikomis, kitais teisės aktais ir Savivaldybės tarybos 2009-02-19 sprendimu Nr.T-526 patvirtintais Tarnybos nuostatais. Ši ataskaita parengta vykdant Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą, Savivaldybės tarybos veiklos reglamentą, Tarnybos 2015 metų veiklos planą ir skirta Savivaldybės tarybai. Ataskaitoje pateikta informacija apie įstatymuose Tarnybai nustatytas pagrindines funkcijas, Tarnybos 2015 metų veiklos plano įvykdymą bei audito rezultatus.

Tarnyba siekia, kad visi Savivaldybės viešojo administravimo subjektai laikytųsi įstatymų, tinkamo ir efektyvaus savivaldybių biudžetų lėšų ir turto naudojimo, kad būtų tobulinama savivaldybių sektoriaus finansų valdymo sistema.

Tarnyboje patvirtinta viena pareigybė, dirba vienas valstybės tarnautojas - savivaldybės kontrolierius. Savivaldybės administracija, neviršydamą Tarnybai patvirtintos sąmatos, atlieka Tarnybos finansinį, ūkinį ir materialinį aptarnavimą.

1. TARNYBOS MISIJA

Tarnybos veiklos teisinį pagrindą suponuoja Lietuvos Respublikos Konstitucija, 1999 m. gegužės 25 d. Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuota 1985 m. spalio 15 d. Europos vietos savivaldos chartija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, kiti įstatymai ir teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas,
- Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas,
- Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas,
- Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas,
- Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas,
- Lietuvos Respublikos valst. ir sav. turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas,
- Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymas,
- Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymas,
- Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas,
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos Savivaldybių skolinimosi taisyklės,
- Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas,
- Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas,
- Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas,
- Tarnybos nuostatai,

- Kiti Lietuvos Respublikos teisės aktai.

Tarnyba yra viešasis juridinis asmuo, prižiūrintis, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomi Savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai.

Tarnyba, vykdydama jai pavestas funkcijas:

- atlieka išorės auditą Savivaldybės administracijoje, Savivaldybės administravimo subjektuose ir kontroliuojamose įmonėse;
- rengia ir Savivaldybės tarybai teikia išvadą dėl Savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo;
- rengia ir Savivaldybės tarybai teikia sprendimams priimti reikalingas išvadas dėl Savivaldybės paskolų ėmimo, viešojo ir privataus sektorių partnerystės;
- nagrinėja iš gyventojų gaunamus prašymus, pranešimus, skundus ir pareiškimus dėl Savivaldybės lėšų ir turto, patikėjimo teise valdomo valstybės turto naudojimo, valdymo ir disponavimo juo.

Atlikdamos auditus, Tarnyba *inter alia* savo veikloje vadovaujasi:

- Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos Tarptautiniais audito standartais,
- Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus patvirtintais: Valstybinio audito reikalavimais, Finansinio ir teisėtumo audito vadovu, Veiklos audito vadovu.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas nustato pagrindinius principus, kuriais grindžiama Tarnybos veikla: nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo.

Tarnybos atliktų auditų ataskaitos ir išvados teikiamos audituotiems subjektams, Savivaldybės merui, Savivaldybės administracijos direktoriui bei Kontrolės komitetui. Auditų ataskaitos ir išvados skelbiamos Savivaldybės interneto svetainėje. Tarnybos atlikto Savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio bei Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo audito duomenys teikiami Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei, jos nustatyta forma ir terminais.

2. TARNYBOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

Metų veiklos planas, ataskaita

Veiklos planas rengiamas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisės aktuose Tarnybai nustatytą kompetenciją, vadovaujantis prioritetų parinkimo, išankstinio tyrimo, objektyvumo, nešališkumo, apolitiškumo ir audito sudėtingumo vertinimo principais.

Tarnyba atlieka jai teisės aktais nustatytų privalomų ir kitų funkcijų analizę, nustato kiekybiniais ir kokybiniais aspektais reikšmingus audito subjektus, įvertina Tarnyboje gautą informaciją apie poreikį auditams bei Tarnybos žmogiškuosius išteklius. Vertinamos riziką mažinančios priemonės – kitų institucijų (lėšų davėjų, Valstybės kontrolės, Savivaldybės administracijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus ir kt.) atliekami tikrinimai, auditai.

Parengtas ateinančių metų veiklos plano projektas teikiamas svarstyti Kontrolės komitetui ir teisės aktų nustatytais terminais teikiamas Valstybės kontrolei.

Kiekvienais metais tarybos reglamento¹ nustatyta tvarka ir terminais Tarnyba parengia ir Savivaldybės tarnybai teikia veiklos ataskaitą už praėjusius metus.

Tarnybos žmogiškieji ištekliai

2015 metų gruodžio 31 d. Tarnyboje buvo patvirtinta 1 savivaldybės kontrolieriaus pareigybė. Savivaldybės kontrolieriaus 2015 metų metinis veiklos vertinimas buvo atliktas Valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės administracija, neviršydama Tarnybai patvirtintos sąmatos, atlieka finansinį, ūkinį ir materialinį aptarnavimą.

¹ Savivaldybės tarybos 2015 m. balandžio 2 d. sprendimu Nr. T-66 patvirtinto Savivaldybės tarybos veiklos reglamento 263 p., www.pagegiai.lt.

3. SVARBIAUSI 2015 METŲ DARBAI

1 lentelė

Savivaldybės 2014 metų ataskaitų auditas	<ul style="list-style-type: none"> – Savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, kurį sudaro: <ul style="list-style-type: none"> – biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, įskaitant Savivaldybės skolos ataskaitas, – konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys – Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto ir Savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitos pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.
2014 metų finansinis (teisėtumo) auditas	<p>Auditas pradėtas 2014 m. II pusmetį, užbaigtas 2015 m. II pusmetį, audito procedūros atliktos 25 subjektuose (taip pat auditas, pradėtas 2015 m. II pusmetį, numatomas užbaigti 2016 m. II pusmetį):</p> <ul style="list-style-type: none"> – 21 biudžetinėje įstaigoje bei savivaldybės išteklių fonduose (privatizavimo, išde); – 2 viešosiose įstaigose; – 2 kontroliuojamose įmonėse;
Veiklos auditai	Atliktas 1 veiklos auditas.
Išvados Savivaldybės tarybai	<p>Kiekvienu kartu įvertintus Savivaldybės skolinimosi limitų laikymąsi, teiktos išvados Savivaldybės tarybai</p> <ul style="list-style-type: none"> – dėl ilgalaikių paskolų investicijų projektams finansuoti: 2015 m. – 1, – dėl trumpalaikių paskolų iš kredito įstaigų: 2015 m. išvados nebuvo teiktos; – dėl trumpalaikių paskolų iš Valstybės biudžeto: 2015 m. – 1; – dėl garantijų teikimo: 2015 m. – išvados nebuvo teiktos; <p>2015 metais teiktos kitos išvados :</p> <ul style="list-style-type: none"> - dėl koncesijų tikslingumo, dėl pagrindinių koncesijos sutarties sąlygų: koncesijų Savivaldybėje bebuvo; - dėl partnerystės su privačiais subjektais: partnerystės su privačiais subjektais Savivaldybėje bebuvo; - kitos: teikimų dėl kitų išvadų - negauta.
Gyventojų pareiškimų nagrinėjimas	Tarnyboje 2015 metais Savivaldybės gyventojų jiems rūpimais klausimais skundų negauta.

4. BENDRADARBIAVIMAS SU VALSTYBĖS KONTROLE

Tarnyba ir Valstybės kontrolė, atlikdamos įstatymais joms priskirtus uždavinius ir funkcijas, nuo 2013 metų sudaro bendradarbiavimo susitarimus. 2015 metais šalys susitarė bendradarbiauti, atlikdamos auditus Savivaldybėje:

- Valstybės kontrolė, atlikdama metinėse valstybinio audito programoje suplanuotą savivaldybių ir nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinių valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą;

- Tarnyba, atlikdama Savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio auditą.

Susitarimo tikslai:

- pasidalyti profesine audito patirtimi, gerąja audito praktika ir plėtoti bendradarbiavimą išorės audito klausimais;

- keistis informacija apie audito rezultatus Savivaldybės biudžeto vykdymo, lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais ir kitose srityse, kad būtų išvengta audito procedūrų dubliavimo, siekiant pasinaudoti atlikto darbo rezultatais.

Bendram darbui atliekant auditą 2015 metais su Valstybės kontrole buvo pasirašytas Bendradarbiavimo susitarimas. Valstybės kontrolės darbu buvo naudotasi vertinant Savivaldybės

duomenų apie vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo ir saugaus eismo organizavimo, valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) civilinės saugos funkcijų vykdymą ir šioms funkcijoms skirtų lėšų panaudojimą. Daugeliu atveju audito procedūros minėtose srityse buvo atliekamos kartu bendradarbiaujant Valstybės kontrolės auditoriams ir Tarnybai.

Tarnyba Valstybės kontrolei jos nustatyta tvarka ir terminais pateikė Savivaldybėje atlikto audito rezultatų suvestines. Apibendrinti šių suvestinių duomenys panaudoti Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitoje „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“.

5. IŠVADOS SAVIVALDYBĖS TARYBAI

Dėl Savivaldybės ataskaitų duomenų

Savivaldybės 2014 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius sudarė šios konsoliduotosios biudžeto vykdymo ataskaitos²:

- Biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2014 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 1-sav.);
 - Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2014 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 2-sav.);
 - Biudžeto vykdymo ataskaitų aiškinamasis raštas.
- Savivaldybės skolos ataskaitos³:
- Skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinė 2014 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 3-sav.);
 - Ilgalaikių paskolų panaudojimo statistinė 2014 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr.4-sav).
- Savivaldybės administracija yra atsakinga už jame pateiktų duomenų tikrumą ir teisingumą.

Analizuojant 2014 metų dokumentus, duomenys buvo gauti litais, skaičiavimai ir analizė šioje ataskaitoje atlikta naudojantis nustatytu kursu, kuriuo eurai (litai) perskaičiuojami į litus (eurus): 1 euras = 3.45280 lito.

Savivaldybės tarybos patvirtintas 2014 metų Savivaldybės biudžeto pajamų ir asignavimų planas sudarė 9 041,0 tūkst.eurų (31 216,9 tūkst.Lt).

Audituoto biudžeto įvykdymo Ataskaitų rinkinio duomenys:

- Savivaldybės biudžeto 2014 metų įplaukos – 8 927,3 tūkst.eurų (30 824,2 tūkst.Lt), arba 113,7 tūkst.eurų (392,7 tūkst.Lt) mažiau, negu buvo planuota;
- Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų išmokos per 2014 metus – 8 843,4 tūkst.eurų (30 534.6 tūkst.Lt), arba 240,0 tūkst.eurų (828,8 tūkst.Lt) mažiau, negu buvo planuota.

Audituotų 2014 metų Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio ir Savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės turto 2014 metų ataskaitų duomenys (balansine verte):

- Savivaldybės nuosavybės teise priklausančio nefinansinio turto likutis per 2014 metus padidėjo 3 190,6 tūkst.eurų (11016,6 tūkst.Lt); Savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės nefinansinio turto likutis per 2014 metus sumažėjo 188,7 tūkst.eurų (651,6 tūkst.Lt);
- Savivaldybės nuosavybės teise priklausančio finansinio turto likutis per 2014 metus padidėjo 63,2 tūkst.eurų (218,2 tūkst.Lt); įsipareigojimų likutis per 2014 m. padidėjo 115,7 tūkst.eurų (399,6 tūkst.Lt); Savivaldybė patikėjimo teise valstybės finansinio turto nevaldė.
- finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis pagal 2014 m. gruodžio 31 d. pasibaigusį metų Savivaldybės konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos duomenis per 2014 metus padidėjo 3 085,7 tūkst.eurų (10 654,2 tūkst.Lt);
- Savivaldybių negrąžintų paskolų likutis, kaip nurodyta skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų ataskaitose, 2014 metų pradžioje buvo iš viso 2 031,3 tūkst.eurų (7 013,7 tūkst.Lt), pabaigoje – 2 193,0 tūkst.eurų (7 572,1 tūkst.Lt).

² Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 29 str. 1 d.

³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-11-11 įsakymas Nr. 1K-361 „Dėl savivaldybės biudžeto, biudžeto programų sąmatų vykdymo ir skolinių įsipareigojimų statistinių ataskaitų teikimo Finansų ministerijai taisyklių ir ataskaitų formų patvirtinimo“ (2013-07-03 įsakymo Nr. 1K-234 redakcija) (su vėlesniais pakeitimais), 4 p.

Nustatyti reikšmingi duomenų iškraipymai

Savivaldybės kontrolierius dėl Savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio, Savivaldybės 2014 metų biudžeto vykdymo, savivaldybės ir valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo per 2014 metus bei atitikimo įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimams duomenų pareiškė sąlyginę nuomonę. Sąlyginė nuomonė pareikšta dėl nustatytų reikšmingų duomenų iškraipymų ar dėl to, kad duomenys nepagrįsti. Sąlyginės nuomonės pareiškimo pagrindas⁴:

Sudarant Savivaldybės 2014 metų turto ataskaitą, nustatyti neatitikimai perkeliant praėjusių ataskaitinių metų vertės likučius Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto eilutėse;

Savivaldybėje darbo užmokesčio lėšos administracijoje ir pavaldžiose biudžetinėse įstaigose buvo planuojamos ir naudojamos nesivadovaujant teisės aktų reikalavimais;

Savivaldybės biudžetinių įstaigų skolų padengimas ir skolinimasis, mokėtinų sumų už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes neatitiko Lietuvos Respublikos finansinių rodiklių įstatymo nuostatos dėl pradelstų įsiskolinimų mažinimo;

Savivaldybėje neįgyvendintos melioracijos įrenginių ir vietinės reikšmės kelių apskaitos tvarkymo pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės apskaitos standartus rekomendacijos.

Dėl savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų

Savivaldybės 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius sudaro finansinės ataskaitos⁵:

- Finansinės būklės ataskaita pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Veiklos rezultatų ataskaita pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Pinigų srautų ataskaita pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Grynojo turto pokyčių ataskaita pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

Savivaldybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys sudarytas konsoliduojant Savivaldybės administracijos, Savivaldybės izdo, Savivaldybės privatizavimo fondo, Savivaldybės biudžetinių įstaigų, viešųjų švietimo bei asmens sveikatos priežiūros kontroliuojamų įstaigų finansines ataskaitas. Taip pat įtrauktas finansinis turtas, kurį sudaro Savivaldybei priklausantis šių bendrovių ir įstaigų nuosavas kapitalas – kontroliuojamų ne viešojo sektoriaus subjektų, asocijuotų subjektų, kitų subjektų. Savivaldybių administracijos yra atsakingos už rinkinyje pateiktų duomenų tikrumą ir teisingumą.

Savivaldybė konsolidavo 21 jai priskirtų viešojo sektoriaus subjekto grupės finansinių ataskaitų, taip pat turtą 2 akcinių bendrovių 2 kontroliuojamų viešųjų įstaigų, nepriskirtų prie viešojo sektoriaus subjektų.

Savivaldybės finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis, kaip nurodyta konsoliduotosiose finansinės būklės ataskaitose, per 2014 metus padidėjo 3 085,7 tūkst.eurų (10 654,2 tūkst.Lt) – metų pradžioje buvo iš viso 28 961,4 tūkst.eurų (99 997,8 tūkst.Lt), pabaigoje – 32 147,0 tūkst.eurų (110 652,0 tūkst.Lt).

Dėl audituotų Savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų

Savivaldybės funkcijoms vykdyti 2014 metais gauta 8537,3 tūkst.eurų biudžeto pajamų, iš jų 5192,1 tūkst.eurų valstybės dotacijų. Be to, gauta 390,0 tūkst.eurų įplaukų pagal ilgalaikių paskolų sutartis vykdomiems investiciniams projektams finansuoti. Bendra įplaukų į Savivaldybės biudžetą suma 8927,3 tūkst.eurų. Negražintų ilgalaikių paskolų likutis 2015 m. sausio 1 d. sudarė 2193,0 tūkst.eurų.

Siekiant gauti įrodymų, reikalingų audito tikslams pasiekti, buvo tiriama vidaus kontrolės aplinka, atlikta rizikos analizė, įvertinti rizikos veiksniai, patvirtintų tvarkų (aprašų, taisyklių, įsakymų, sprendimų, kitų norminių dokumentų) peržiūra; atlikti kontrolės testai biudžeto programų

⁴ Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2015 m. liepos 15 d. audito ataskaita „Dėl Pagėgių savivaldybės 2014 metų biudžeto ataskaitų rinkinių ir biudžeto vykdymo finansinio ir teisėtumo audito“, www.pagegiai.lt

⁵ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 26 str. 1 d.

⁶ Remiamasi Tarnybos 2015 m. liepos 15 d. Nr. K5-A2 audito ataskaitoje „Dėl Pagėgių savivaldybės 2014 metų biudžeto ataskaitų rinkinių ir biudžeto vykdymo finansinio ir teisėtumo audito“ pateiktais duomenimis.

sąmatų įvykdymo, darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, pajamų ir išlaidų vykdymo, turto ir įsipareigojimų, skolos valdymo išlaidų ir pajamų apskaitos srityse ir pagal jų rezultatus įvertintas vidaus kontrolės procedūrų veiksmingumas ir nuoseklumas.

Savarankiškos procedūros atliktos šiose audito srityse:

- biudžeto pajamų ir išlaidų vykdymo, asignavimų naudojimo teisėtumo;
- Savivaldybės ilgalaikių skolinių įsipareigojimų (paimtų paskolų), mokėtinų ir gautinų sumų;
- Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir įsipareigojimų;
- darbo užmokesčio ir socialinio draudimo;
- 2014 metų finansinių ataskaitų rinkinio konsolidacijos.

Savarankiškomis audito procedūroms atlikti buvo atrinkti audito pavyzdžiai, kurie geriausiai galėjo reprezentuoti audito visumą. Audito įrodymai gauti taikant skaičiavimo, patikrinimo, paklausimo ir analitinės procedūras.

Savivaldybei Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁷ ir Savivaldybės tarybos sprendimu buvo patvirtintas Savivaldybės biudžetas – 8621,8 tūkst.eurų biudžeto pajamų ir asignavimų. 2014 metų biudžetas sudarytas programiniu principu, asignavimai skirti 15-ai Tarybos patvirtintų programų vykdyti; metų bėgyje patikslintas pajamų planas (visi mokesčiai, dotacijos, pajamos, sandoriai ir gautos paskolos) sudarė 9040,8 tūkst.eurų, įvykdyta (faktiškai gauta) 8927,3 tūkst.eurų.

Savivaldybės biudžeto pajamas sudarė surenkami mokesčiai, dotacijos, gaunamos iš valstybės biudžeto, pajamos, gaunamos iš materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo ir kitos pajamos, kurių didžiausią dalį sudarė nuomos mokestis už valstybinę žemę ir biudžetinių įstaigų įmokos už teikiamas paslaugas bei patalpų nuomą.

Savivaldybės biudžeto pajamų bei išlaidų plano ir jų įvykdymo rezultatai pateikiamas 2 lentelėje:

2014 m. Savivaldybės biudžeto pajamų įvykdymas

2 lentelė (tūkst.eurų)

Eil. Nr.	Pajamų pavadinimas, ekonominės klasifikacijos kodas	2013 m. įvykdymas	Patikslintas 2014m. planas	Įvykdyta 2014 m.	Plano įvykdymas		2014 m. pajamų augimas, lyginant su 2013 m.	
					Suma (5-4gr.)	Proc.	Suma (5-3gr.)	Proc.
1	2.	3	4.	5	6.	7.	8.	9.
1	Mokesčiai	2532,5	2996,2	2981,8	-14,4	99,5	449,3	117,7
2	Dotacijos	4270,3	5211,2	5192,1	-19,1	99,6	921,8	121,6
3	Kitos pajamos	390,5	403,6	360,1	-43,4	89,2	-30,4	84,4
4	Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos	4,6	2,0	3,3	1,3	162,8	-1,3	72,2
5	Iš kitų saviv.gautos mok.krepšelio lėšos	5,1	-	-	-	-	-	-
6	VISI MOKESČIAI, DOTACIJOS, PAJAMOS IR SANDORIAI (1+20+50+80+90)	7202,9	8613,0	8537,3	-75,6	99,1	1334,4	118,5
7	Įplaukos iš fin. turto ir įsipareigojimų	489,5	428,1	390,0	-38,1	91,1	-99,5	79,7
8	Finansinių įsipareigojimų prisiėmimo (skolinimosi) pajamos	489,5	428,1	390,0				
9	Ataskaitinio laikotarpio pradžioje lėšų likutis - kitos apyvartos lėšos	171,5	42,4	364,5	+322,0	-	+193,0	212,5

Pagal Savivaldybės biudžeto įvykdymo 2014-12-31 ataskaitoje nurodytus bei 2-oje lentelėje analizuotus duomenis 2014 metais Savivaldybės biudžeto pajamų planas įvykdytas 98,7 proc., patikslintas metinis asignavimų planas neįvykdytas. Per finansinius metus Savivaldybė gavo 8927,3 tūkst.eurų įplaukų, pajamų gauta 113,7 tūkst.eurų mažiau, nei planuota. Lyginant su praėjusiais

⁷ Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XII-659 12 str., Žin., 2013, Nr.140-7044, LR TAR i.k. Nr. 2013-00370.

2013 metais, pajamų gauta 1234,8 tūkst.eurų daugiau, santykinai įplaukos padidėjo 16,1 procentinių punktų.

Reikšmingą įtaką pajamų planinės užduoties vykdymui turėjo gautų paskolų užskaitymas į biudžeto pajamas bei negautos planuotos pajamos.

Mažiau (-14,4 tūkst.eurų) nei planuota surinkta mokesčių - įvykdytas tik turto mokesčio (6,1 tūkst.eurų), gyventojų pajamų mokesčio (98,9 tūkst.eurų) ir gyventojų pajamų mokesčio (45,2 tūkst.eurų) savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti planas; nesurinkti planuoti pajamų ir pelno (-25,3 tūkst.eurų) mokesčiai bei gyventojų pajamų mokestis (-169,4 tūkst.eurų) savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti.

Mažiau nei planuota gauta: kitų pajamų (turto bei pajamų už prekes ir paslaugas) -43,4 tūkst.eurų; prekių ir paslaugų mokesčių (už aplinkos taršą, rinkliavų) -8,6 tūkst.eurų; kitų pajamų (turto bei pajamų už prekes ir paslaugas) -38,9 tūkst.eurų (tame sk. nuomos mokesčių už valstybinę žemę ir vandens telkinius -19,7 tūkst.eurų, pajamų už patalpų nuomą -18,6 tūkst.eurų, įmokų už išlaikymą švietimo, soc. apsaugos ir kitose įstaigose -11,6 tūkst.eurų, pajamų iš baudų ir konfiskacijos -0,1 tūkst.eurų).

Mažiau nei planuota (-19,1 tūkst.eurų) gauta dotacijų iš valstybės biudžeto – spec. tikslinės dotacijos valstybės perduotų savivaldybei funkcijoms vykdyti (-13,8 tūkst.eurų), kitų dotacijų ir lėšų iš kitų valdymo lygių (-5,3 tūkst.eurų).

Negautas šių pozicijų pajamas dalinai kompensavo surinkti didesni nei planuota: gyventojų pajamų mokestis (+98,9 tūkst.eurų), gyventojų pajamų mokestis išlaidų skirtumams išlyginti (+45,2 tūkst.eurų), žemės mokestis (+15,8 tūkst.eurų), prekių ir paslaugų (už aplinkos taršą, rinkliavų +4,8 tūkst.eurų), mokestis už gamtos išteklius (+4,3 tūkst.eurų);

Reikšmingą įtaką pajamų planinės užduoties vykdymui turėjo įplaukos iš finansinio turto ir prisiimtų įsipareigojimų (gautų 390,0 tūkst.eurų paskolų) užskaitymas į biudžeto pajamas – Savivaldybės gautos ilgalaikės paskolos investiciniams projektams finansuoti. Be paskolų 2014 m. Savivaldybės biudžetas įvykdytas 99,1 proc.

Biudžeto sandaros įstatymas asignavimų valdytojus įpareigoja biudžeto lėšas naudoti pagal paskirtį, o nepanaudotas lėšas grąžinti į savivaldybės biudžetą, nepanaudotas dotacijas – į valstybės biudžetą. 2014 metų pabaigoje liko nepanaudota specialios tikslinės dotacijos 18,7 tūkst.eurų (parama, kompensacijos) lėšų valstybinių perduotų savivaldybėms funkcijų atlikimui. Į valstybės biudžetą buvo grąžinta 18,7 tūkst.eurų nepanaudotos šių pozicijų lėšos: LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinių paslaugų priežiūros departamentui pagal priemonę "Lėšos socialinėms išmokoms ir kompensacijoms skaičiuoti ir mokėti" – 7,2 tūkst.eurų, "Lėšos socialinėms paslaugoms finansuoti" – 0,1 tūkst.eurų, "Lėšos socialinei paramai mokiniams finansuoti" – 6,3 tūkst.eurų, LR Žemės ūkio ministerijai – 0,1 tūkst.eurų, LR Kultūros ministerijai – 5,0 tūkst.eurų.

2014 m. Savivaldybės biudžeto išlaidų įvykdymas

3 lentelė (tūkst.eurų)

Eil. Nr.	Išlaidos pagal funkcinę klasifikaciją, klasifikacijos kodas	Įvykdyta per 2013 m.	Patikslintas 2014 m. planas	Įvykdyta per 2014 m.	2014 m. plano įvykdymas		Augimas, lyginant 2014 m. su 2013 m.	
					Suma (5gr.-4gr.)	Proc.	Suma (5gr.-3gr.)	Proc.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	1. Bendros valstybės paslaugos	1440,0	1473,2	1439,0	-34,2	97,7	4,5	100,3
4.	2. Gynyba	27,2	31,2	31,2	-	100,0	4,0	114,6
5.	3. Vieš.tvarka ir visuomenės apsauga	112,4	199,3	199,3	-	100,0	86,9	177,3
6.	4. Ekonomika	615,7	946,8	890,0	-76,9	91,9	254,7	141,4
7.	5. Aplinkos apsauga	174,6	203,6	176,3	-27,3	86,6	1,7	101,0
8.	6. Būstas ir komunalinis ūkis	152,5	170,7	155,1	-15,5	90,9	2,7	101,7
9.	7. Sveikatos apsauga	15,3	33,1	31,1	-6,9	94,0	15,7	202,5
10.	8. Poilsis, kultūra ir religija	306,4	420,3	401,7	-18,6	95,6	95,2	131,1
11.	9. Švietimas	2834,4	3109,4	3069,1	-40,3	98,7	234,7	108,3
12.	10. Socialinė apsauga	1826,9	2496,1	2470,9	-25,2	99,0	643,9	135,2
13.	IŠ VISO IŠLAIDŲ(1+4+5+..+12)	7499,5	9083,5	8843,4	-240,0	97,4	1344,0	117,9

16.	IŠ VISO IŠMOKŲ	7499,5	9083,5	8843,4	-240,0	97,4	1344,0	117,9
17.	Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (103+104 pajam. – 16 išlaid.) arba (18+19+20+21)	364,5	0,0	448,4	+448,4	-	83,9	123,0
18.	-iš jų: programų lėšų likutis	-	-	-				
19.	-skolintų lėšų likutis	8,6	-	-				
20.	-apyvartos lėšos	33,8	-	126,3				
21.	-kitos apyvartos lėšos dėl kredito įstaigos AB Ūkio bankas veiklos apribojimo	322,1	-	322,1				

Pagal Savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų vykdymo 2014-12-31 ataskaitoje (forma Nr. 1-sav) nurodytus bei 3-oje lentelėje išanalizuotus duomenis 2014 metais patikslintas Savivaldybės biudžeto išlaidų planas įvykdytas 97,4 proc., per finansinius metus Savivaldybė planavo 9083,5 tūkst.eurų išlaidų, faktiškai padaryta 8843,4 tūkst.eurų. Reikšmingą įtaką išlaidų planinės užduoties vykdymui turėjo negalėjimas naudotis Savivaldybės apyvartinių lėšomis, likusiomis (dėl kredito įstaigos AB Ūkio bankas veiklos apribojimo) banko sąskaitose.

Lyginant su praėjusiais 2013 metais, išlaidų padaryta 1344,0 tūkst.eurų daugiau, santykinai išmokos padidėjo 17,9 procentinio punkto.

Savivaldybės asignavimų valdytojai 2014 metais panaudojo 8843,4 tūkst.eurų asignavimų arba 240,0 tūkst.eurų mažiau nei planuota. Neįvykdytas šių asignavimų planas:

ekonomikai	-76,9 tūkst.eurų;
švietimui	-40,2 tūkst.eurų;
bendroms valstybės paslaugoms	-34,3 tūkst.eurų;
aplinkos apsaugai	-27,3 tūkst.eurų;
socialinei apsaugai	-25,2 tūkst.eurų;
poilsio, kultūros ir religijos sričiai	-18,6 tūkst.eurų;
būstui ir komunalinio ūkio sričiai	-15,5 tūkst.eurų;
sveikatos apsaugai	-2,0 tūkst.eurų;
gynybai	-0,1 tūkst.eurų;
įvykdyta:	viešajai tvarkai ir visuomenės apsaugai 0,0 tūkst.eurų;

Savivaldybės biudžeto išlaidos 83,9 tūkst.eurų viršijo įplaukas (8843,4-8927,3), tai sudarė 0,94 proc. gautų įplaukų.

Savivaldybė 2014 metais gavo 390,0 tūkst.eurų paskolų investiciniams projektams finansuoti.

Savivaldybės biudžeto deficitas (išmokos minus pajamos), įvertinus gautas paskolas, 2014 metais sudarė 306,1 tūkst.eurų (8843,4-8537,3).

Savivaldybės biudžeto lėšų likutį ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sudarė 448,4 tūkst.eurų, iš jų apyvartos lėšos 126,3 tūkst.eurų, ir kitos apyvartos lėšos 322,1 tūkst.eurų, esančios veiklos apribojimus turinčioje kredito įstaigoje.

Savivaldybės tarybos patikslintame 2014 metų biudžete specialiųjų tikslinių dotacijų sumos valstybinėms funkcijoms vykdyti atitiko nustatytus ataskaitinių metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme bei įstatymų įgaliotų institucijų (LR Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo, Žemės ūkio ministrų) patvirtintus rodiklius; Savivaldybės biudžeto išlaidų planas ir išlaidų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atliko metinėms ataskaitoms.

Dėl Savivaldybės skolos ir skolinių įsipareigojimų

Biudžeto sandaros įstatymu savivaldybėms suteikta teisė laikantis Seimo patvirtintų skolinimosi limitų, Vyriausybės nustatyta tvarka imti iš vidaus kreditorių arba užsienio kreditorių ilgalaikes paskolas arba teikti garantijas dėl paskolų, naudojamų tik investicijų projektams finansuoti; imti trumpalaikes paskolas biudžetinais metais laikinam pajamų trūkumui padengti, kai nepakanka šiam tikslui savivaldybės biudžeto apyvartinių lėšų. Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto

apyvartinių lėšų savivaldybėms gali būti teikiamos trumpalaikės paskolos, kai susidarius laikinam pajamų trūkumui išnaudojamos savivaldybės biudžeto apyvartinės lėšos bei trumpalaikės arba ilgalaikės paskolos, kai dėl kredito įstaigų veiklos apribojimo ir (arba) jų licencijų atšaukimo savivaldybės negali disponuoti savo lėšomis ir dėl to trūksta apyvartinių lėšų.

Vykdydama Vietos savivaldos įstatymo nuostatas, Taryba vertino Savivaldybės skolinimosi galimybes.

Savivaldybė, įgyvendindama Strateginio plano tikslus, 2014 metais vykdė investicinius projektus, kurių finansavimui neužteko biudžeto skiriamų lėšų, todėl buvo naudojamos skolintos lėšos. Savivaldybės negrąžintų paskolų likutis 2015-01-01 buvo 2193,0 tūkst.eurų – t.y. 28,5 proc. patvirtintų 2015 m. Savivaldybės biudžeto pajamų.

Audito metu nustatyta, kad Savivaldybės negrąžintų paskolų likutis 2015 metų pradžioje neviršijo Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytų skolos limitų, nebuvo viršytas metinio kreditų grąžinimo dydis, kiti skolinimosi limitai.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2015 m. kovo 17 d. įsigaliojo Savivaldybių skolinimosi taisyklių pakeitimai⁸, pagal kuriuos į kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus įskaitomi savivaldybės kontroliuojamų bendrovių ir savivaldybės įmonių sudaryti susitarimai dėl savivaldybės kreditorinių įsiskolinimų perleidimo naujiems kreditoriams – tai yra kreditorinio reikalavimo perleidimo sutartys, kai kreditorius perleidžia trečiajam asmeniui savo reikalavimo teisę reikalauti skolininko įvykdyti prievolę. Taip pat įskaitomi savivaldybės prisiimti, bet dar neįvykdyti įsipareigojimai grąžinti kreditoriams lėšas pagal veiklos nuomos sutartis, jei jos pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus laikomos finansinės nuomos (lizingo) sutartimis. Pažymėtina, kad atliekant vertinimus ir 2015 metais teikiant išvadas dėl Savivaldybės skolinimosi vadovautasi *lex retro non agit* (įstatymas atgal negalioja) principu, kad minimas pasikeitęs teisinis reguliavimas taikomas tik po nutarimo įsigaliojimo prisiimtų įsipareigojimų atžvilgiu. Tokios nuomonės laikosi ir Lietuvos Respublikos finansų bei teisingumo ministerijos.

Mokėtinos ir gautinos sumos (debetinis ir kreditinis įsiskolinimas)

Savivaldybės biudžetinių įstaigų kreditiniai įsiskolinimai (be paskolų) 2015 m. sausio 1 d. sudarė 656,2 tūkst.eurų, iš jų pradelsti (kurių įvykdymo terminas praleistas daugiau kaip 45 dienos) – 192,7 tūkst.eurų. 2014 m. sausio 1 d. įsiskolinimai atitinkamai sudarė 702,2 tūkst.eurų ir 192,5 tūkst.eurų. Mokėtinų ir gautinų sumų per 2014 metus sumažėjo (-46,0 tūkst.eurų), tačiau pradelsti įsiskolinimai nesumažėjo (+0,26 tūkst.eurų).

Didžioji išlaidų skolos dalis kreditoriams susidėjo iš dalinai neapmokėtų išlaidų už prekių ir paslaugų naudojimą (275,7 tūkst.eurų), neišmokėto darbo užmokesčio ir socialinio draudimo (318,6 tūkst.eurų); per 2014 m. sumažėjo 46,0 tūkst.eurų).

Savivaldybės biudžetinių įstaigų kreditiniai įsiskolinimai⁹ (be paskolų) 2015 m. gruodžio 31 d. buvo 450,1 tūkst.eurų, (2015 m. sausio 1 d. – 656,2 tūkst.eurų); iš jų pradelsti (kurių įvykdymo terminas praleistas daugiau kaip 45 dienos) – 60,3 tūkst.eurų. Savivaldybės bendras kreditinis įsiskolinimas per 2015 metus sumažėjo 206,1 tūkst.eurų.

Mokėtinų ir gautinų sumų 2014 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje nurodyta, kad mokėtinų sumų likutis 2014 m. gruodžio 31 d. sudaro 2849,2 tūkst.eurų. Mokėtinų sumų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, lyginant su likučiu metų pradžioje, padidėjo 115,7 tūkst.eurų (4,2 proc. punkto). Išlaidų skola kreditoriams susidėjo iš dalinai neapmokėtų išlaidų už prekių ir paslaugų naudojimą (275,7 tūkst.eurų, per 2014 m. padidėjo 16,5 tūkst.eurų), neišmokėto darbo užmokesčio ir socialinio draudimo (318,7 tūkst.eurų, per 2014 m. sumažėjo 43,5 tūkst.eurų). Mokėtinos sumos, kurių įvykdymo terminas pradelstas daugiau kaip 45 dienos, per 2014 m. padidėjo 0,26 tūkst.eurų ir sudarė 192,7 tūkst.eurų (iš jų 128,0 tūkst.eurų – kitos paslaugos, t.y. investicinių projektų mokėtinos sumos). Savivaldybė neįgyvendino 2014 metų Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo

⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-03-13 nutarimas Nr. 251.

⁹ Savivaldybės mokėtinų ir gautinų sumų 2015 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr.4), išlaidų ekonominės klasifikacijos kodai 2 ir 3.

reikalavimo ir neužtikrino, kad pradelsti įsiskolinimai 2014 metais sumažėtų ne mažiau negu 10 procentų.

Gautinų sumų likutis 2014 m. gruodžio 31 d. buvo 10,3 tūkst.eurų. Debetinį įsiskolinimas - negautos lėšos už vaikų išlaikymą globos įstaigoje, negautos lėšos iš nuomotojų už suteiktas komunalines ir kitas paslaugas.

Savivaldybėje darbo užmokesčio lėšos buvo planuojamos ir naudojamos nesivadovaujant teisės aktų reikalavimais. Dėl to dalis 2014 metams skirtų lėšų buvo panaudota darbo užmokesčiui už 2013 metų gruodžio mėnesį išmokėti, o 2014 m. gruodžio 31 d. buvo 230,5 tūkst.eurų darbo užmokesčio ir 88,1 tūkst.eurų socialinio draudimo įmokų mokėtinų sumų (kreditinis) įsiskolinimas. Tuo būdu, nebuvo vadovujamasi Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimais¹⁰, Savivaldybės administracijos ir įstaigų darbuotojams 2014 metais dalis darbo užmokesčio buvo mokama už 2013 metų gruodžio mėnesį.

2014-07-15 audito ataskaitoje Nr.K5-A3 “Dėl Pagėgių savivaldybės 2013 m. biudžeto vykdymo ataskaitų” Tarnyba Savivaldybės administracijai, biudžeto asignavimų valdytojams ir biudžetinių įstaigų vadovams buvo rekomendavusi išanalizuoti įsiskolinimų priežastis, numatyti priemones įsiskolinimams sumažinti ir, tikslinant 2014 metų bei sudarant sekančių metų išlaidų sąmatas, numatyti reikiamus asignavimus esantiems įsiskolinimams už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes padengti, iš sutaupytų asignavimų išlaidoms pirmiausia dengti kreditinius įsiskolinimus; nustatyti stebėjimo procedūras atsakingiems asmenims, nurodant jų pareigas ir atsakomybę, kad biudžeto asignavimai būtų naudojami vadovaujantis teisės aktais ir tik ataskaitiniais biudžetiniais metais patirtoms išlaidoms dengti, numatyti priemonių eiliškumą ir terminus likviduojant kreditinius įsiskolinimus darbuotojams gruodžio mėnesį neišmokėto darbo užmokesčio ir socialinio draudimo srityje“. Minėta rekomendacija nebuvo įgyvendinta, nes įsiskolinimai darbo užmokesčiui ir soc. draudimui per 2014 metus sumažėjo tik 43,5 tūkst.eurų (36,4 tūkst.eurų darbo užmokesčiui ir 7,1 tūkst.eurų socialinio draudimo įmokoms), kas sudarė tik 12,0 proc.

Atkreiptinas dėmesys į asignavimų valdytojų ankstesniais metais (iki 2015-01-01) susidariusias ir neapmokėtas įsiskolinimų sumas, nors vadovaujantis teisės aktais¹¹, programų sąmatų projektuose turi būti numatyti asignavimai esamiems įsiskolinimams padengti, aiškinamajame rašte turi būti nurodyta jų padidėjimo priežastis ir numatyti įsiskolinimo mažinimo bei padengimo terminai. 2015 metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas numato, kad iš sutaupytų asignavimų išlaidoms pirmiausia turi būti dengiami įsiskolinimai – tam pasiekti priemonės ar užduotys Savivaldybės įstaigoms nebuvo numatytos.

Dėl 2014 m. Savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumo

Pagal Biudžeto sandaros įstatymą asignavimų valdytojai privalo užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą, o pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą¹² – turtas turi būti valdomas, naudojamas ir juo disponuojama efektyviai ir racionaliai.

Audito metu buvo vertinta Savivaldybės nuosavybės teise priklausančio ir Savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaita (pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis). Ji sudaryta iš Savivaldybės administracijos ir biudžetinių įstaigų turto ataskaitų pagal patvirtintas taisykles.

Melioracijos įrenginių ir vietinės reikšmės kelių apskaita

2014-07-15 audito ataskaitoje Nr.K5-A3 “Dėl Pagėgių savivaldybės 2013 m. biudžeto vykdymo ataskaitų” kontrolės ir audito tarnyba buvo rekomendavusi melioracijos įrenginių ir darbų

¹⁰ Remiamasi Tarnybos 2015 m. liepos 15 d. Nr. K5-A2 audito ataskaitoje „Dėl Pagėgių savivaldybės 2014 metų biudžeto ataskaitų rinkinių ir biudžeto vykdymo finansinio ir teisėtumo audito“ pateiktais duomenimis.

¹¹ Remiamasi Tarnybos 2015 m. liepos 15 d. Nr. K5-A2 audito ataskaitoje „Dėl Pagėgių savivaldybės 2014 metų biudžeto ataskaitų rinkinių ir biudžeto vykdymo finansinio ir teisėtumo audito“ pateiktais duomenimis.

¹² Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 str., Žin., 1998, Nr.54-1492, LR TAR 2014-04-03, i. k. 2014-04025.

buhalterinę apskaitą tvarkyti prisilaikant Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų: priskirti įrenginius ilgalaikiam turtui (statinių grupei) suformuojant juos pagal atskirus turto vienetus; ir įrenginius, priskiriamus žemės gerinimui, išlaidas jų vertei sukurti pripažįstant sąnaudomis ir išregistruojant iš buhalterinės ilgalaikio turto apskaitos. Administracijoje melioracijos įrenginių apskaitos tvarkymas nepakeistas, minėta rekomendacija 2014 metais nebuvo įgyvendinta.

Valstybės kontrolė, įvertinusi Savivaldybės vietinės reikšmės kelių inventorizacijos ir apskaitymo pagal VSAFAS reikalavimus, nustatė, kad ilgalaikio turto apskaitos kortelėse nenurodytos kelio (gatvės) sudėtinės dalys (elementai); inventorizacijos aprašuose - sutikrinimo žiniaraščiuose nurodyta, kad nebuvo skaičiuojamas turto nuvertėjimas; keliai (gatvės) visumoje nebuvo teisiškai įregistruoti – neatlikus teisinio registravimo, nebuvo galima pagrįstai įvertinti lėšų poreikio, nesudaromos sąlygos investuoti Savivaldybės (valstybės) lėšas į efektyviausius projektus.

Savivaldybės 2014 metų turto ataskaitos

Sudarant Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitą, neteisingai perkelta dalis praėjusių ataskaitinių metų vertės likučių: Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto Nefinansinio turto dalyje neteisingai perkeltas praėjusių ataskaitinių metų vertės likutis -229047 eurai (perkelta 23731 euras, praėjusio laikotarpio vertės likutis buvo 23960 eurų);

Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto Finansinio turto ir įsipareigojimų dalyje (6 eil. „Finansinis turtas ir įsipareigojimai iš viso“) neteisingai perkeltas praėjusių ataskaitinių metų turto vertės likutis -878276 eurai;

Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio Finansinio turto ir įsipareigojimų dalyje (6 eil. „Finansinis turtas ir įsipareigojimai iš viso“) neteisingai perkeltas praėjusių ataskaitinių metų įsipareigojimų vertės likutis -16563 eurai.

Dėl šios priežasties nebuvo galimybės įsitikinti, ar Savivaldybės nuosavybės teise priklausančio turto ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitos likutis 2014 m. gruodžio 31d. yra teisingas. Nustatytos klaidos ir netikslumai įstaigų ataskaitose turėjo reikšmingos įtakos Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto ir savivaldybė patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitos teisingumui.

Teiktos rekomendacijos

Savivaldybės administracijai audito metu teiktos rekomendacijos, jose siūlyta:

-apsvarstyti su darbuotojais, atsakingais už įstaigų, teikiančių duomenis suvestinės Savivaldybės nuosavybės teise priklausančio ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitos sudarymui, neatitikimus ataskaitose (kurių duomenys naudojami suvestinei ataskaitai rengti) bei aptarti priemones, kad neatitikimai nesikartotų; nustatyti papildomas kontrolės procedūras, mažinančias riziką dėl netikslų duomenų ataskaitoje pateikimo, turto valdymo, naudojimo bei apskaitos. Ištaisyti nustatytus Savivaldybės 2014 metų nuosavybės teise priklausančio ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitoje neatitikimus, patikslintą ataskaitą teikti tvirtinti Savivaldybės tarybai;

-numatyti priemones įsiskolinimams sumažinti, nustatyti stebėjimo procedūras atsakingiems asmenims, terminus likviduojant kreditinius įsiskolinimus darbuotojams darbo užmokesčio ir socialinio draudimo srityje; papildomas kontrolės priemones, siekiant sustiprinti Savivaldybės administracijos ir pavaldžių įstaigų įsipareigojimų kontrolę bei teisingą finansinių ir kitų ataskaitų sudarymą bei pateikimą, užtikrinti, kad Savivaldybės administracija ir pavaldžios biudžetinės įstaigos biudžeto asignavimus ir turtą naudotų teisės aktų nustatyta tvarka;

-siekiant užtikrinti tikslią ir teisingą įrenginių bei kelių buhalterinę apskaitą Savivaldybėje, imtis priemonių kad melioracijos įrenginių buhalterinė apskaita būtų tvarkoma atsižvelgiant į teisės aktų pakeitimus ir rekomendacijas, numatyti vietinės reikšmės kelių techninės inventorizacijos ir teisinės registracijos ilgalaikę perspektyvą; papildyti ilgalaikio turto apskaitos korteles nurodant visus turto identifikavimui reikalingus duomenis;

-užtikrinti, kad Savivaldybės administracija ir pavaldžios biudžetinės įstaigos biudžeto asignavimus ir turtą naudotų teisės aktų nustatyta tvarka, 2015 metais ilgalaikius finansinius įsipareigojimus planuoti ir prisiimti tik projektų, finansuojamų iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos įgyvendinimui ir paimtų paskolų grąžinimui;

-vadovautis 2015 metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu ir iš sutaupytų asignavimų išlaidoms pirmiausia dengti įsiskolinimus, nustatant įstaigoms papildomas taupymo užduotis ir papildomas kontrolės procedūras, kad biudžeto lėšos būtų naudojamos taupiai, ribojant priedų, vienkartinių išmokų mokėjimą, peržiūrint turto, prekių ir paslaugų pirkimus ir kt.

6. TARNYBOS VEIKLOS VEIKSMINGUMAS

Tarnybos veiklos veiksmingumas matuojamas atliktų darbų apimtimi ir rezultatų teigiamu poveikiu; veiklos veiksmingumą atspindi atlikus auditą ir kitas užduotis pasiekti tikslai, audituotų asignavimų valdytojų ir viešųjų juridinių asmenų finansinių ataskaitų didesnis informatyvumas, vidaus kontrolės ir finansų valdymo reikšmės supratimas, tikslingas lėšų ir turto panaudojimas.

Reikšmingiausiai audito veiksmingumas pasireiškia tuo, kad apie audito metu nustatytus teisės aktų pažeidimus, klaidas, netikslumus ir kitus trūkumus informuotas audituojamas subjektas juos taiso ir finansinėse ataskaitose išvengiama esminių iškreipimų; priimami operatyvūs sprendimai efektyvesniam, racionalesniam lėšų ir turto valdymui.

Stebima pažanga įstaigoms *audito metu* įgyvendinant rekomendacijas ir šalinant nustatytus trūkumus. Auditų metu informuotos žodžiu ir/ar raštu, Savivaldybės audituojamos įstaigos geranoriškai reagavo į pateiktus pastebėjimus, taisė nustatytas klaidas ir neatitikimus, įgyvendino pateiktas rekomendacijas. Savivaldybės administracija išnagrinėjo audito metu teiktas rekomendacijas ir numatė jų įgyvendinimo planą. Jame numatyta:

-administracijos buhalterinės apskaitos skyriaus vedėjai stebėti, kad nedidėtų darbo užmokesčio ir socialinio draudimo kreditiniai įsiskolinimai;

-netekusius paskirties asignavimus panaudoti darbo užmokesčio ir socialinio draudimo kreditinio įsiskolinimo mažinimui;

-ataskaitą apie darbo užmokesčio ir socialinio draudimo kreditinio įsiskolinimo mažinimą (didinimą) pateikti kas mėnesį finansų skyriui; siekiant sustiprinti Savivaldybės administracijos ir pavaldžių įstaigų įsipareigojimų kontrolę bei teisingą finansinių ir kitų ataskaitų sudarymą bei pateikimą, įpareigoti administracijos buhalterinės apskaitos skyriaus darbuotojus ir įstaigų vadovus kontroliuoti, kad turtas būtų naudojamas teisės aktų nustatyta tvarka;

-darbo užmokesčio ir socialinio draudimo kreditinį įsiskolinimą panaikinti iki 2016 m. gruodžio 31 d.;

-asignavimų valdytojams užtikrinti, kad biudžeto asignavimai ir turtas būtų naudojami racionaliai ir efektyviai, 2015 m. ilgalaikius finansinius įsipareigojimus suplanuoti tik projektams iš ES finansinės paramos;

-2015 m. patvirtintame Savivaldybės biudžete, 7 priede asignavimų valdytojams numatytos konkrečios sumos įsiskolinimų dengimui ir paskolų grąžinimui, nurodyta sutaupytus biudžeto asignavimus išlaidoms pirmiausia naudoti įsiskolinimams dengti, stengtis neviršyti patvirtintų asignavimų.

Svarbu akcentuoti, kad audito metu nustatytų ir nurodytų trūkumų ištaisymas sudaro sąlygas išvengti jų tolesnio pasikartojimo, skatina audituojamo subjekto darbuotojų teigiamą požiūrį į audito darbą ir kontrolės priemones, stiprinančių audituojamo subjekto finansų valdymą, tikslingą turto naudojimą, teisingų ir vartotojo poreikius atitinkančių finansinių ataskaitų parengimą.

Siekiant skatinti teigiamą ir veiksmingą audito poveikį Savivaldybės veiklai, ataskaitoje nurodomos tos sritys, kuriose yra galimybių pagerinti padėtį dėl:

- *Savivaldybės skolinimosi*. Savivaldybė laikėsi nustatytų skolinimosi limitų. Pažymėtina, kad Savivaldybės skola, nuolat didėjusi, pirmą kartą per eilę metų nežymiai sumažėjo ir 2015 metų

pabaigoje buvo 2146,5 tūkst.eurų (2015 m. pradžioje - 2193,0 tūkst.eurų). Finansų ministerija, rengdama teisės aktų¹³ pakeitimus, atsižvelgė į kontroliuojančių institucijų (Valstybės kontrolės kartu su Savivaldybių kontrolierių atliktų auditų pagrindu) siūlymus siekiant užtikrinti savivaldybėms reikalingų investicinių projektų, finansuojamų valstybės arba savivaldybės biudžetų lėšomis, vykdymą, apsvarstyti, ar tikslinga kasmet nustatyti atskirus skolinimosi limitus, kuriuos pasiekus savivaldybėms galima skolintis lėšas tik ES projektams įgyvendinti.

- *Savivaldybės biudžeto pajamų planavimo ir paskirstymo.* Surinkto gyventojų pajamų mokesčio tarp valstybės ir savivaldybių biudžetų paskirstymas neskatina savivaldybių priimti sprendimų, kurie turėtų įtakos biudžetų pajamų didėjimui, ir taip savivaldybės prisidėtų prie regiono ekonomikos augimo, nes neįvertinami savivaldybių ekonominiai ir finansiniai rodikliai, vykdomų funkcijų apimtys ir sąnaudos joms įgyvendinti, nėra pagrįstų skaičiavimais vertinimo kriterijų, kuriais remiantis būtų sprendžiama dėl gyventojų pajamų mokesčio dalies didinimo ar mažinimo. Tai sąlygoja taikoma savivaldybių biudžetų pajamų planavimo ir paskirstymo metodika. Dėl to Finansų ministerija, inicijavo (atsižvelgdama į kontroliuojančių institucijų siūlymus) teisės aktų pakeitimus¹⁴ įdiegiant tokį savivaldybių biudžetų pajamų planavimo ir paskirstymo mechanizmą, kuris užtikrintų savivaldybių suinteresuotumą prisidėti prie ekonomikos augimo ir surinkti kuo didesnes pajamas, o ne skatintų prašyti negautų pajamų dengimo iš valstybės biudžeto.

7. AUDITO KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

Profesinės etikos reikalavimai

Tarnybos valstybės tarnautojų elgesio taisyklėse nustatyti profesiniai reikalavimai ir procedūros, užtikrinančios Vietos savivaldos įstatyme savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos veiklai nustatytų principų – nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo, laikymąsi. Siekiant sumažinti ar pašalinti grėsmes auditoriaus nepriklausomumui, nustatytos įvairios prevencinės priemonės: Tarnyboje taikoma praktika neaudituoti įstaigų, kuriose gali kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktai, deklaruojant viešuosius ir privačius interesus, savarankiškai pasirenkant audito metodus, tiriamas sritis, prieš pradėdant auditą pildant Nešališkumo deklaracijas. Šios priemonės leidžia užtikrinti, kad auditai būtų atliekami objektyviai ir nešališkai, kad nebūtų dalyvaujama su einamomis pareigomis nesuderinamoje veikloje.

Tarnybų veikla yra viešinama. Savivaldybių interneto svetainėse skelbiama informacija apie Tarnybos veiklą: savivaldybės kontrolieriaus veiklos užduotys, darbo užmokestis, metų veiklos planai ir ataskaitos, finansinės ataskaitos, atliktų auditų ataskaitos ir išvados, Savivaldybės tarybai teikiamos išvados. Informacija apie veiklos ataskaitas skelbiama vietinėje spaudoje.

Darbuotojų kompetencija, mokymas

Kiekvienais metais atliekamas Tarnybos metinis veiklos vertinimas. Reikalavimai profesinei kompetencijai nustatyti Vietos savivaldos įstatyme ir valstybės tarnautojų pareigybių aprašymuose. Audito užduotis atlieka valstybės tarnautojai, turintys tam reikiamos kompetencijos ir gebėjimų.

Tarptautiniuose audito standartuose ir Valstybinio audito reikalavimuose, kuriais vadovaujasi Tarnyba, nustatyta auditą atliekančio darbuotojo pareiga – nuolat atnaujinti žinias ir tobulinti įgūdžius, reikalingus auditui atlikti. Vienas svarbiausių veiksnių, leidžiantis užtikrinti tinkamą ir efektyvų audito atlikimą, yra valstybės tarnautojo profesinė kompetencija. Reikalavimai profesionalumo, atsakomybės, veiklos viešumo ir kitais aspektais yra nuolat didinami. Norint išlaikyti tinkamą kompetenciją, būtina užtikrinti savalaikį ir efektyvų mokymą.

Audito kokybės kontrolės sistema ir stebėseną

Tarnybos audito kokybės politiką, audito procedūras, peržiūros ir audito kokybės kontrolės bendruosius reikalavimus nustato Tarnybos audito kokybės valdymo taisyklės, parengtos vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu ir Valstybinio audito reikalavimais. Taisyklės parengtos

¹³ Lietuvos Respublikos 2016 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XII-2161 11 str., LR TAR Nr. 2015-20134.

¹⁴ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. XII-2143, 21, 32 str., Žin., 1990, Nr. 24-596, 2004, Nr.4-47, 2012, Nr.126-6323, LR TAR Nr. 2015-19627.

atsižvelgiant į tai, kad siekiant užtikrinti audito darbo kokybę, auditoriaus darbas visuose audito etapuose turi būti prižiūrimas ir peržiūrimas.

Prevencinė veikla, gerosios praktikos sklaida – svarbi Tarnybos veiklos dalis. Tarnybos veiklos veiksmingumas matuojamas atlikto darbo rezultatų teigiamu kokybiniu poveikiu. Atlikus auditą, veiksmingumą atspindi pasiekti nusistatyti tikslai ir audituotų asignavimų valdytojų ir viešųjų juridinių asmenų finansinių ataskaitų didesnis informatyvumas, vidaus kontrolės bei finansų valdymo reikšmės supratimas, tikslingas lėšų ir turto panaudojimas. Audito poveikis pasireiškia ir tuo, kad apie audito metu nustatytas klaidas, neatitikimus ir kitus trūkumus informuotas audituojamas subjektas juos taiso, todėl finansinėje atskaitomybėje išvengiama esminių iškraipymų. Auditų metu nustatytų ir nurodytų trūkumų ištaisymas sudaro sąlygas išvengti jų pasikartojimo ateityje, skatina audituojamų subjektų darbuotojų teigiamą požiūrį į kontrolės priemones, stiprinančias finansų valdymą, tikslingą turto naudojimą, teisingos ir vartotojų poreikius atitinkančios finansinės atskaitomybės parengimą. Tarnyba, vykdydama jos nuostatuose nustatytus uždavinius, siekia, kad subjektų vadovai efektyviau šalintų trūkumus. Po rekomendacijų pateikimo Tarnyba vykdo poauditinę veiklą, t.y. stebi audituoto subjekto veiklos pokyčius, kaip vykdomos audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, šalinami nurodyti veiklos trūkumai.

Išorinę auditų peržiūrą atlieka Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolė, Valstybės kontrolieriaus nustatyta tvarka.

8. SIŪLYMAI VEIKLAI GERINTI

Siekiant nustatyti Tarnybos veiklos kryptis ir būdus vykdant institucijos misiją bei siekiant numatytų tikslų ir rezultatų, veiksmingai panaudoti finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius, vadovaujantis patvirtintu Tarnybos 2013-2015 metų strateginiu veiklos planu, Tarnybos žmogiškieji ištekliai, didėjant darbo apimtims, nepasikeitė. 2015 metais Tarnyboje struktūrinių pakitimų neįvyko, patvirtintas dar darbuotojų skaičius išliko tas pats. Tarnybos veiklos sritys yra bendroji (vidaus administravimas) ir specialioji (išorės auditas ir kontrolė). Tarnybai savivaldybės tarybos sprendimu nustatyta 1 pareigybė, šis pareigybių skaičius nesikeitė nuo 2001 metų. Savivaldybės biudžeto asignavimų, išlaidų ir įsipareigojimų didėjimas, materialiojo turto apimčių augimas, viešojo sektoriaus apskaitos pokyčiai ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimai, plečiantys Tarnybos kompetenciją ir veiklos mastą, daro įtaką Tarnybos darbo apimčiai.

Tarnyba yra Lietuvos savivaldybių kontrolierių asociacijos narė. Nors šią veiklą riboja resursų trūkumas, pagal galimybes yra dalyvaujama Savivaldybių kontrolierių asociacijos veikloje – Lietuvos bei Tauragės apskrities savivaldybių kontrolierių susirinkimuose, pasitarimuose, dalyvaujama tarnybinės veiklos vertinimo komisijų veikloje, asociacijai teikiama prašoma informacija.

Tarnybos laiko ženkliai dalį atima darbo dokumentavimas, kaip nustatyta Valstybinio audito reikalavimuose, tai mažina atliekamų auditų mastą. Šiems darbams atlikti Tarnyboje kol kas nėra galimybės naudotis kompiuterinėmis audito programomis.

Buvo parengtas Tarnybos mokymo ir kvalifikacijos kėlimo planas 2015 metais, tačiau sąmatoje lėšų mokymams nebuvo skirta. Kvalifikacijos kėlimas projektų lėšomis finansuojamuose seminaruose ne visada leidžia pasirinkti reikalingas tobulinti gebėjimų sritis; buvo dalyvauta Valstybės kontrolės rengtuose seminaruose. Norint tobulinti Tarnybos gebėjimus veiksmingai taikyti žinias nuolat kintančioje aplinkoje ir priimti naujus kontrolės ir audito institucijai keliamus permainų iššūkius, mokymams turi būti skiriamos reikiamos (teisės aktuose privalomos numatyti) lėšos.

Tarnybos pagrindine veiklos tobulinimo kryptimi ir toliau išlieka siekis gerinti atliekamo audito kokybę, didinti audito poveikį, laikantis nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo principų, pažangių finansų valdymo ir kontrolės sistemų viešajame sektoriuje diegimas ir skatinimas. Tikimasi, kad Tarnybos ir Savivaldybės vadovybės pozityvus požiūris į audito procesą ir siekis spręsti problemas užtikrins reikiamos sistemos vystymą, finansinių interesų apsaugą bei teikiamų rekomendacijų įgyvendinimą, o ši ataskaita leis įvertinti

Tarnybos indėlių į finansų ir turto valdymo sričių tobulinimą. Teikiant ataskaitą apie Tarnybos 2015 metų auditus, tikimasi tolesnio konstruktyvaus dalykinio bendravimo ir bendradarbiavimo, laukiama objektyvaus Tarnybos veiklos vertinimo, pastabų ir pasiūlymų, kaip gerinti darbą. Bendromis visų pastangomis siekiama, kad Savivaldybės turtas ir biudžeto lėšos būtų valdomas skaidriau, taupiau, efektyviau ir racionaliau. Teigiamas poveikis pasireikštų tuo, jog būtų sustiprinta viešųjų finansų kontrolė Savivaldybėje, būtų užtikrintas didesnis Savivaldybės konsoliduotų ataskaitų patikimumas, kuriais Valstybės kontrolė remiasi teikdama išvadą dėl nacionalinio ataskaitų rinkinio, taip pat turėtų teigiamą prevencinį poveikį atkreipiant dėmesį į neteisėto Savivaldybės turto bei patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo ir naudojimo bei Savivaldybės biudžeto ir kitų piniginių išteklių naudojimo atvejus.

Savivaldybės kontrolierius

Dainius Kinderis